

POWIAT BYTOWSKI

INFORMATOR

O INSTYTUCJACH
UDZIELAJĄCYCH POMOCY
W SYTUACJI PRZEMOCY W RODZINIE

NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO

Szanowni Państwo!

Zachęcam Państwa do skorzystania z informatora o instytucjach udzielających pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Bytowskiego, mając nadzieję, że stanie się on przydatnym zbiorem informacji o instytucjach udzielających pomocy.

Definicji przemocy jest wiele jednak najprościej można ją określić jako zamierzone i wykorzystujące przewagę sił, działanie przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste oraz powoduje cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie w wielu środowiskach niestety nadal traktowana jest jako temat wstydlivy, upokarzający, jednak bez względu na to jaką formę przybierze, nic jej nie usprawiedliwia. Ważne jest zatem, aby społeczeństwo miało większą świadomość dotyczącą czym jest przemoc oraz poczucie obowiązku reagowania na sytuacje występowania przemocy, a jej ofiary wiedziały gdzie szukać pomocy.

Publikacja ta zawiera podstawowe informacje dotyczące przemocy w rodzinie, obowiązki służb powołanych w celu niesienia pomocy ofiarom przemocy oraz wykaz instytucji na terenie powiatu bytowskiego niosących pomoc osobom pokrzywdzonym.

Ufam, że niniejszy informator stanie się praktycznym przewodnikiem zarówno dla jej adresatów jak i wszystkich Czytelników zainteresowanych poruszoną w nim problematyką.

Z poważaniem
Starosta Bytowski

Leszek Waszkiewicz

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP

II. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWOWE INFORMACJE

2.1. CYKLE PRZEMOCY

2.2 FAKTY I MITY

2.3. FORMY I SKUTKI PRZEMOCY

III. PRAWA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE

IV. OBOWIĄZKI SŁUŻB POWOŁANYCH W CELU NIESIENIA POMOCY OFIAROM PRZEMOCY W RODZINIE

V. WAŻNE INFORMACJE

VI. INSTYTUCJE, DO KTÓRYCH MOŻNA ZWRÓCIĆ SIĘ PO POMOC W POWIECIE BYTOWSKIM

ZAŁĄCZNIKI :

załącznik nr 1 – wzór zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa wraz z wnioskiem o ściganie sprawcy

załącznik nr 2 – wzór wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu

załącznik nr 3 – wzór pozwu o eksmisję

załącznik nr 4 – wzór wniosku o zobowiązanie sprawcy przemocy w rodzinie do opuszczenia mieszkania

załącznik nr 5 – wzór wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych

załącznik nr 6 – wzór wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu

załącznik nr 7 – wzór wniosku o zwolnienie od kosztów egzekucyjnych

I. WSTĘP

Dom rodzinny spostrzegamy jako środowisko miłości i opieki, bezpieczne i ciepłe miejsce domowego ogniska. Jednak dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem terroru i cierpienia, zagrożenia i poniżenia, lęku i rozpacz. Od kilkunastu lat w Polsce coraz częściej posługujemy się terminem "przemoc w rodzinie" lub "przemoc domowa". W większości zaawansowanych cywilizacyjnie krajów zachodnich, pojęcia te wprowadzono do życia publicznego kilkanaście lat wcześniej (domestic violence, family violence).

Przemoc jest zachowaniem świadomym i celowym, wyraźnie zaadresowanym na członka rodziny. Każdy, kto zaczyna w sposób przemocowy traktować swoich bliskich, podjął taką decyzję – to on podnosi rękę, używa słów obraźliwych, wprowadza kary i zakazy. Sprawca (niezależnie od płci) zaczyna stosować przemoc, by osiągnąć swoje cele, by móc decydować o życiu swoich bliskich, by funkcjonowanie jego rodziny było takie, jakie on uważa za słuszne. Jest przekonany, że wie najlepiej, co jest dobre dla jego żony/męża, dzieci i oczekuje, by oni to przyjęli. Wprowadza terror w rodzinie, a członkowie rodziny czują przed nim strach, co sprawca mylnie odbiera jako szacunek.

W poszukiwaniu skutecznych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomagania jej ofiarom angażuje się wielu profesjonalistów i wolontariuszy, organizacji pozarządowych i specjalistycznych instytucji. Nie jest to łatwe zadanie bowiem, środowisko rodzinne jest i powinno być skutecznie chronione przed ingerencjami zewnętrznymi. Zajmowanie się przemocą domową wymaga zarówno wnikliwego rozumienia złożoności zjawisk występujących w życiu rodzinnym, jak i szczególnej troski i rozwagi w trakcie interwencji.

W związku z ciągłą potrzebą niesienia pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie przekazuje Państwu informator, który zawiera podstawowe informacje dotyczące przemocy (tj. definicje, cykle i formy przemocy, fakty i mity o przemocy), prawa osób doświadczających przemocy w rodzinie, obowiązki służb powołanych w celu niesienia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz dane kontaktowe instytucji pomocowych.

II PRZEMOC W RODZINIE - PODSTAWOWE INFORMACJE

Przemoc w rodzinie... należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

2.1 Cykle przemocy

Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

FAZA NARASTAJĄCEGO NAPIĘCIA

Charakteryzuje się stopniowaniem przemocy sprawcy w stosunku do ofiary. Ofiara stara się zaspokoić oczekiwania oprawcy, chce naprawić zły humor partnera, realizuje jego polecenia. Kiedy satysfakcja nie zostaje osiągnięta pomimo realizacji wszelkich obowiązków przez ofiarę, pokłady agresji sprawcy przybierają coraz ostrzejsze formy. Najczęściej irytacja sprawcy, bezsilność i narastające napięcie osoby pokrzywdzonej wywołuje awanturę.

FAZĘ NARASTAJĄCEGO NAPIĘCIA WYRAŻA:

- ciągłe napięcie i poirytowanie partnera,
- nieustające awantury,
- możliwa wzmożona ilość spożywania substancji uzależniających (alkohol, narkotyki),
- prowokacje ze strony partnera,
- złe fizyczne i psychiczne samopoczucie ofiary.

FAZA GWAŁTOWNEJ PRZEMOCY

Charakteryzuje się brakiem kontroli u sprawcy nad własnymi emocjami. Wobec tego, wybuch drastycznych form przemocy spowodowany jest najczęściej mało istotnymi przyczynami. Ofiara najczęściej pozostaje w stanie szoku, niezrozumienia, odosobnienia, rezygnacji i przerażenia.

FAZA GWAŁTOWNEJ PRZEMOCY CHARAKTERYZUJE SIĘ

- gwałtownością, atakami szału,
- stosowaniem przemocy fizycznej,
- bezradnością, bólem, szokiem osoby poszkodowanej,
- uczuciem wstydu i przerażenia strony poszkodowanej.

Nic nie usprawiedliwia stosowania przemocy!

To osoba, która stosuje przemoc jest odpowiedzialna za swoje zachowanie.

FAZA MIODOWEGO MIESIĄCA

Jest to faza odmiany. Sprawca uświadamia sobie, że postąpił zbyt ostro. Chcąc się zrehabilitować w oczach ofiary, dokonuje u siebie chwilowej zmiany. Najczęściej przeprosza, wykazuje żal i skruchę, przynosi prezenty. Pojawiają się również sformułowania w stylu: "to się już nigdy nie powtórzy", "zapomnijmy o tym co już minęło". W tej fazie ofiara nabiera znowu siły i odwagi, zaczyna wierzyć w obietnice i prawdziwość zachowania sprawcy. Często nawet czuje się szczęśliwa i zapomina o wyrządzonej krzywdzie, przynajmniej do wystąpienia ponownej pierwszej fazy. Jeżeli wcześniej ofiara przemocy weszła na drogę prawną (złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, sprawa rozwodowa itp.) w tej fazie może się wycofać z tych działań, wierząc, że sytuacja wróciła do normy i przemoc już nie powróci.

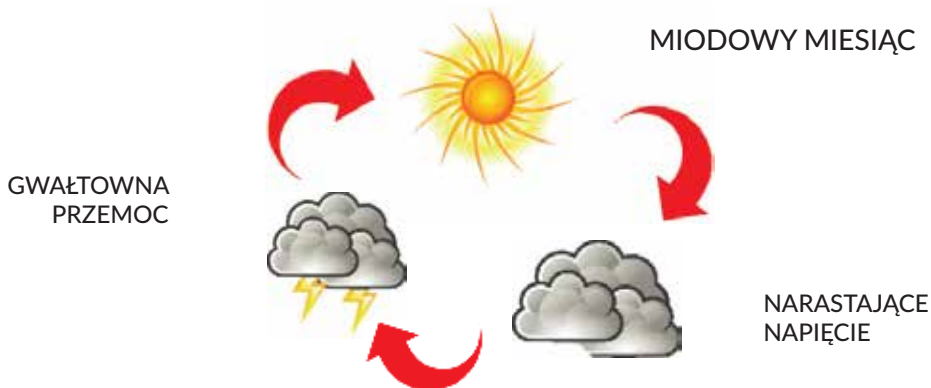
FAZA MIODOWEGO MIESIĄCA CHARAKTERYZUJE SIĘ:

- żalem i skruchą sprawcy,
- zapewnieniami o zmianie na lepsze,
- poszukiwaniem uzasadnienia popełnionych czynów,
- diametralną zmianą ze strony sprawcy (kwiaty, czułości, rozmowy, zapewnienia o lepszej przyszłości).

UWAGA!

Faza miodowego miesiąca jednak mija i niebawem zatacza się krąg i znowu pojawia się faza narastania napięcia.

KRĄG PRZEMOCY

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy "miodowego miesiąca", wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

2.2 Fakty i mity o przemocy...

Nic tak nie zaciemnia obrazu przemocy jak mity i stereotypy, potoczne wyobrażenia, ludowe porzekadła i sposoby na życie, które były normą sto czy tysiąc lat temu. Niektóre z tych mitów zanikają, inne trzymają się mocno, jeszcze inne tworzą się na nowo w naszej przestrzeni społecznej. Dementujmy te „ludowe” powiedzenia, dbajmy, aby nie zagnieździły się na trwałe w naszej rzeczywistości, pokazujmy, zwalczajmy, odczarowujmy zjawisko przemocy w rodzinie!

MIT

Przemoc w rodzinie
to prywatna sprawa

FAKT

Nikt nie zasługuje
na zniewagi i bicie

MIT

Ofiary przemocy muszą
zrobić coś, żeby „zasłużyć”
sobie na przemoc

FAKT

Przemoc w rodzinie
jest przestępstwem

MIT

Przemoc w rodzinie występuje
w niższych klasach społecznych,
tylko w środowiskach
patologicznych

FAKT

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem
częstszym niż ta na jaką jesteśmy
narażeni na ulicy, w barze lub
miejscu pracy

2.3. Formy i skutki przemocy w rodzinie

PRZEMOC FIZYCZNA... to szarpanie, kopanie, popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, bicie otwartą ręką, pięściami różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nie udzielenie niezbędnej pomocy, itp.

Skutki: bezpośrednie: uszkodzenia ciała - urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne, itp.

PRZEMOC PSYCHICZNA... to wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.

Skutki: zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, jej poczucia własnej wartości i godności, uniemożliwienie podjęcia jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu, itp.

PRZEMOC SEKSUALNA... gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieścizot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu ciała i krytyka zachowań seksualnych, itp.

Skutki: obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena, utrata poczucia atrakcyjności i godności, zaburzenia seksualne, oziębłość, zamknięcie się (lęk, strach, unikanie seksu), uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci sprawcy przemocy, itp.

PRZEMOC EKONOMICZNA... to okradanie, zabieranie pieniędzy, nie łożenie na utrzymanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspakajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.

Skutki: całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności i wartości, znalezienie się bez środków do życia.

III. PRAWA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE

Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego,
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia,
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystanie ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej,
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie,
- 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

IV. OBOWIĄZKI SŁUŻB POWOŁANYCH W CELU NIESIENIA POMOCY OFIAROM PRZEMOCY W RODZINIE

Zadania pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
  - możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
  - o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeśli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całonocowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie

oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,

- 6) w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Decyzję tę pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z przedstawicielem ochrony zdrowia.

Zadania przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
  - możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
  - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeśli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 4) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zadania funkcjonariusza Policji:

- 1) udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy,
- 2) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeśli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 3) podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- 4) przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną, ze względu na jej stan

psychiczny lub fizyczny oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,

- 5) przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- 6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

Zadania przedstawiciela oświaty:

- 1) udziela kompleksowych informacji o:
  - możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeśli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 3) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 4) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci,
- 5) udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Zadania przedstawiciela ochrony zdrowia:

- 1) każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.
- 2) wypełnia formularz „Niebieska Karta – A”.

V. WAŻNE INFORMACJE:

Nie czekaj na rozwój sytuacji!

Gdy doznajesz przemocy w rodzinie najpierw możesz poszukać wsparcia u zaufanej osoby (matki, ojca, innego członka rodziny, przyjaciela) lub skorzystaj

z pomocy organizacji pozarządowych, np. posiadających infolinie (patrz niżej). Zrób to – powiedz o tym, co się stało, zapytaj o radę. Może się okazać, że podzielenie się przeżyciami pomoże Ci obiektywnie ocenić sytuację, poczuć ulgę oraz podjąć decyzję, co do dalszego postępowania.

Pierwsze kroki – pierwsza pomoc - Powiadom służby!

Jeśli nie masz zaufanej osoby, którą możesz poprosić o pomoc, bądź okazała ona niezrozumienie lub zbagatelizowała problem, zwróć się o pomoc do właściwych służb, czy też organizacji świadczących pomoc pokrzywdzonym przemocą w rodzinie.

W razie doznania obrażeń ciała - powiadom Pogotowie ratunkowe!

999

112

Jeśli doznałaś/eś obrażeń ciała, nie zwlekaj, powiadom Pogotowie ratunkowe lub zwróć się jak najszybciej do lekarza w celu udzielenia Ci pomocy.

- Pamiętaj, że możesz, a nawet powinnaś/eś domagać się wystawienia bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie. Zgłoszenie żądania wystawienia takiego zaświadczenia nie naraża Cię na koszty, albowiem wystawienie zaświadczenia jest bezpłatne. Uzyskanie takiego zaświadczenia jest ważne, bo stanowi dowód przeciwko sprawcy i w przypadku wszczęcia postępowania karnego zostanie w nim wykorzystane.
- Jeśli potrzebujesz rozmowy, bezpłatnej porady prawnej, wsparcia psychologicznego, informacji o miejscach pomocy w Twojej najbliższej okolicy, zadzwoń pod numer

Ogólnopolskiego Telefonu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”

800-12-00-02

VI. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE, DO KTÓRYCH MOŻNA ZWRÓCIĆ SIĘ PO POMOC W POWIECIE BYTOWSKIM:

Punkt Interwencji Kryzysowej

pomoże Ci w zakresie prawnym, psychologicznym, terapeutycznym lub udzieli informacji na temat instytucji świadczących taką pomoc w Twojej miejscowości, udzieli Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracuje plan pomocy.

Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
w Bytowie ul. Miła 26, tel. 59 - 822 80 68 pokój nr 2
poniedziałki 8⁰⁰ do 17⁰⁰
wtorek, środa, piątek 7⁰⁰ do 15⁰⁰
czwartki w godzinach od 7⁰⁰ o 17⁰⁰

Ośrodki pomocy społecznej

pomogą Ci w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie
ul. Miła 26, 59 822 51-01
- 2) Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miastku
ul. Tuwima 1, 59 857 27 - 86
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzytuchomiu
ul. Zwycięstwa 56, 59 821 13 - 16
- 4) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce
ul. Gdańska 5, 59 821 26 - 60
- 5) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołczygłowach
ul. Słupska 56, 59 821 39 - 06
- 6) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnicy
ul. Słomińskiego 19, 59 821 70 - 94
- 7) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parchowie
ul. Krótka 2, 59 821 48 - 35
- 8) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Studzienicach
ul. Kaszubska 7, 59 821 65 - 93
- 9) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielinie
Trzebielino 7 a, 59 858 02 - 55
- 10) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuchomiu
ul. Jana II Sobieskiego 16, 59 821 50 - 49

Prokuratura, Policja

organy, do których możesz złożyć zawiadomienie o przestępstwie popełnionym na Twoją szkodę lub na szkodę Twoich bliskich i uzyskać informacje o dalszym toku postępowania.

- Prokuratura Rejonowa w Bytowie, ul. Przemysłowa 32, 59 822 27-31
- Prokuratura Rejonowa w Miastku, ul. Grunwaldzka 1b, 59 857 25 27
- Komenda Powiatowa Policji w Bytowie, ul. Styp Rekowskiego 2, 47 74 38 300
- Komisariat Policji w Miastku, ul. Gen. Sikorskiego 3, 47 74 382 22

Sąd rodzinny i opiekuńczy

możesz tam złożyć pozew w sprawach rodzinnych lub wniosek dotyczący spraw opiekuńczych Twoich dzieci.

- Sąd Rejonowy w Bytowie, ul. Zamkowa 1, 59 822 79 - 99
- Sąd Rejonowy w Miastku, ul. Armii Krajowej 30, 59 858 71 - 00

Ochrona zdrowia

w placówkach medycznych możesz uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach, poprosić o pomoc lekarską, spytać o adresy specjalistycznych poradni lekarskich.

Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych

jeśli przemocy w Twoim domu towarzyszy picie alkoholu, możesz zwrócić się do nich z wnioskiem o skierowanie sprawcy przemocy na leczenie odwykowe lub uzyskać inną pomoc związaną z nadużywaniem przez niego alkoholu.

Przydatne linki:

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia"

www.niebieskaLinia.pl

Dziecięcy telefon zaufania Rzecznika Praw Dziecka

tel 800 12 12 12 lub 116 111

Ministerstwo Sprawiedliwości

www.ms.gov.pl (zakładka „usługi dla obywatela”)

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

www.mpips.gov.pl (zakładka „co robimy - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”)

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie

www.pcprbytow.pl (zakładka „Punkt interwencji kryzysowej”)

.....
 (imię i nazwisko pokrzywdzonego)
 .....
 .....
 (dokładny adres do korespondencji)

Komenda Powiatowa
 w .....
 Prokuratura Rejonowa
 w .....
 ul. ....
 .....
 (kod pocztowy, miejscowość)

**ZAWIADOMIENIE
 o popełnieniu przestępstwa wraz z wnioskiem o ściganie sprawcy**

Na podstawie art. 304 § 1 kpk zawiadamiam o popełnieniu w dniu ..... roku, w okresie od ..... do ..... roku w miejscowości ....., przy ulicy ..... przez ....., który/a jest moim/moją*.....
 (imię i nazwisko sprawcy oraz stosunek bliskości lub pokrewieństwa, np. mężem, żoną, partnerem/ką, bratem, siostrą, itp.)
 przestępstwa stanowiącego przemoc w rodzinie, a polegającego na .....
 .....
 (groźenia, wyzywaniu, biciu, spowodowaniu obrażeń, znęcaniu się, zgwałceniu, itp.)

skierowanego wobec mnie oraz moich dzieci*, wnoszę o wszczęcie w tej sprawie postępowania przygotowawczego, zaś na podstawie art. 12 § 1 kpk wnoszę o ściganie jego sprawcy.

Uzasadnienie

.....
 .....
 .....
 .....
 (należy tu zwięźle opisać zdarzenie: co się stało, kiedy, dlaczego, w jakich okolicznościach, na czym polegała przemoc i ewentualnie wskazać z imienia i nazwiska osoby, które widział lub słyszały o zdarzeniu lub dokumenty, zaświadczenia np. lekarskie)

.....
 (podpis pokrzywdzonego)

Załączniki:

- .....
 - .....

(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu na potwierdzenie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu)

*- niewłaściwe skreślić

Wzór

Załącznik nr 2

.....
(imię i nazwisko pokrzywdzonego/ oskarżyciela posiłkowego*)

.....

.....

(dokładny adres do korespondencji)

Sygn. akt .....

Prezes Sądu Rejonowego/Okręgowego*

w .....

ul. .....

.....-.....

(kod pocztowy)

(miejsowość)

WNIOSEK

pokrzywdzonego/oskarżyciela posiłkowego* o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu

Na podstawie art. 78 § 1kpk w zw. Z art. 87 § 1 kpk i art. 88 kpk wnoszę o wyznaczenie dla mnie, jako pokrzywdzonego/oskarżyciela posiłkowego*, pełnomocnika z urzędu w toczącej się sprawie dotyczącej przemocy w rodzinie.

Uzasadnienie

W chwili obecnej toczy się sprawa w postępowaniu przygotowawczym przed sądem, w której występuję w charakterze pokrzywdzonego/oskarżyciela posiłkowego*. Sprawa ta, o sygnaturze akt ..... jest prowadzona przez .....

(należy wskazać organ, który prowadzi sprawę)

W .....

(miejsowość)

Charakter sprawy powoduje, że chciałbym/łabym* być reprezentowany/a* przez fachowego pełnomocnika, który zabezpieczy moje interesy procesowe. Niestety, nie jestem w stanie ponieść kosztów ustanowienia takiego pełnomocnika w wyboru, bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i mojej rodziny.

.....

.....

.....

(należy tu podać powody dla których pokrzywdzonego nie stać na ustanowienie pełnomocnika z wyboru, w szczególności należy wskazać na swój stan majątkowy, dochód – wysokość i źródło, możliwość zarobkowania, wydatki i koszty miesięczne, w tym rachunki, opłaty, stan rodziny, w tym liczba dzieci, wiek, czy chodzi do szkoły, do pracy, czy są na wyłącznym utrzymaniu pokrzywdzonego, itp.)

Mając powyższe na uwadze, wnoszę o wyznaczenie dla mnie, jako pokrzywdzonego/oskarżyciela posiłkowego* pełnomocnika z urzędu.

.....

(podpis pokrzywdzonego)

Załączniki:

- .....

- .....

(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu na potwierdzenie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu, np. odcinki renty/emerytury, zaświadczenie o wysokości zarobków, wyroki alimentacyjne, itp.)

*- niewłaściwe skreślić (jeżeli pokrzywdzony występuje o ustanowienie pełnomocnika na etapie postępowania przygotowawczego – należy wykreślić określenie „oskarżyciel posiłkowy”, jeżeli występuje na etapie postępowania przed sądem – należy wykreślić określenie „pokrzywdzony”

Sygnatura akt – numer podawany w pismach i postanowieniach, np. Policji, prokuratury, np. 2DS 100/12, w postępowaniu przed sądem nr II K 100/12.

..... dnia ..... roku
 (miejscowość) (data)

Sąd Rejonowy w .....
Wydział Cywilny
ul. ....
 .....
 .....
 (kod pocztowy) (miejscowość)

Powód: .....

.....
 .....

(imię, nazwisko osoby dotkniętej przemocą
 w rodzinie, adres zamieszkania)

Pozwany: .....

.....
 .....

(imię, nazwisko, adres zamieszkania)

Wartość przedmiotu sporu .....**

POZEW O EKSMISJĘ

Wnoszę o:

1. nakazanie pozwanemu, aby opuścił i opróżnił ze swoich rzeczy lokal mieszkalny w miejscowości ..... przy ulicy ..... nr domu ..... nr mieszkania ..... i wydał go powodowi,
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm prawem przepisanych,
3. wydania wyroku zaocznego w przypadku niestawiennictwa pozwanego na rozprawie lub w przypadku, gdy pozwany mimo stawiennictwa nie bierze w niej udziału,
4. przeprowadzenie rozprawy także podczas nieobecności powoda,
5. przeprowadzenie dowodów wskazanych w pozwie.

Uzasadnienie

.....
 .....
 .....
 .....

(w uzasadnieniu należy podać dlaczego powód domaga się orzeczenia eksmisji wskazując na konkretne okoliczności (przemoc w rodzinie) i powołując konkretne dowody na poparcie tych twierdzeń (np. zeznania świadków z imienia i nazwiska, dokumenty – zaświadczenie lekarskie, kserokopię wypełnionego formularza Niebieskiej Karty, umowę najmu lokalu, odpis z księgi wieczystej, itp.). Należy wskazać jako przyczynę żądania eksmisji dopuszczenie się aktów przemocy wobec powoda – podać kiedy i w jaki sposób do przemocy doszło, jakie były ich skutki, podkreślić że pozwany swym rażąco nagannym (przemocowym) postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie. Należy także wskazać jaki charakter ma mieszkanie, z którego powód domaga się eksmitowania sprawcy przemocy w rodzinie i czyją mieszkanie jest własnością; stopień bliskości powoda i pozwanego (np. że są małżonkami), wskazać że osoby te razem zamieszkują pod danym adresem. Podać liczbę i wiek dzieci lub innych osób wspólnie zamieszkujących)

Uwaga! – powyższe wskazówki należy usunąć przy wypełnianiu wzoru na komputerze.

.....
 (podpis powoda)

Załączniki:

- odpis pozwu z załącznikami;

.....

(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu potwierdzające okoliczności wskazane w pozwie.)

*. niewłaściwe skreślić.

** - jako wartość przedmiotu sporu należy podać sumę odpowiadającą trzymiesięcznemu czynszowi najmu, a jeżeli do lokalu przysługuje inne prawo niż najem to sumę odpowiadającą czynszowi najmu dla danego rodzaju lokalu (np. o podobnym metrażu i standardzie położonego w sąsiedztwie, okolicy).

..... dnia ..... roku
 (miejscowość) (data)

Sąd Rejonowy w .....
Wydział Cywilny

ul. ....
 .....
 (kod pocztowy) (miejscowość)

Wnioskodawca: .....

.....
 (imię, nazwisko osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, adres zamieszkania)

Uczestnik: .....

.....
 (imię, nazwisko, adres zamieszkania)

Wartość przedmiotu sporu ..... **

WNIOSEK

W trybie art. 11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie o zobowiązanie sprawcy przemocy w rodzinie do opuszczenia mieszkania

Wnoszę o:

- zobowiązanie uczestnika postępowania do opuszczenia mieszkania w miejscowości ..... przy ulicy ..... nr domu ..... nr mieszkania ..... zajmowanego wspólnie z wnioskodawcą,
- zobowiązanie uczestnika postępowania do zwrotu wnioskodawcy poniesionych kosztów sądowych.

Uzasadnienie

.....
 .....
 .....

(W uzasadnieniu należy podać dlaczego wnioskodawca domaga się zobowiązania przez sąd uczestnika do opuszczenia lokalu, wskazując na konkretne okoliczności (przemoc w rodzinie) i powodując konkretne dowody na poparcie tych twierdzeń (zeznania świadków z imienia i nazwiska, dokumenty – zaświadczenia lekarskie, kserokopię wypełnionego formularza Niebieskiej Karty, umowę najmu lokalu, odpis z księgi wieczystej, itp.). Jako przyczynę wystąpienia z wnioskiem należy wskazać dopuszczanie się aktów przemocy w rodzinie wobec wnioskodawcy, ewentualnie wobec innych osób wspólnie zamieszkujących (np. dzieci przez uczestnika – podać kiedy i w jaki sposób do przemocy doszło, wobec kogo przemoc była stosowana, jakie były ich skutki (np. uszkodzenia ciała, zniszczenie mienia, itp.), podkreślić że uczestnik postępowania swym rażąco nagannym (przemocowym) postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie. Należy podać stopień bliskości wnioskodawcy i uczestnika (np. że są małżonkami), wskazać że osoby te razem zamieszkują pod danym adresem, można podać tytuł prawny do lokalu i komu przysługuje np. że mieszkanie jest komunalne oddane w najem małżonkom. Podać liczbę i wiek dzieci lub innych osób wspólnie zamieszkujących.

Uzasadniając żądanie zobowiązania uczestnika do zwrotu poniesionych przez wnioskodawcę kosztów sądowych należy wskazać, że żądanie to jest zasadne z uwagi na treść art. 520 § 2 kpc, a nadto podać, że złożenie wniosku było skutkiem wyłącznie zachowania uczestnika)

Uwaga! – powyższe wskazówki należy usunąć przy wypełnianiu wzoru na komputerze.

.....
 (podpis powoda)

Załączniki:

- odpis wniosku z załącznikami;

- .....
 (należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu potwierdzające okoliczności wskazane we wniosku.)

*- niewłaściwe skreślić.

** - jako wartość przedmiotu sporu należy podać sumę odpowiadającą trzymiesięcznemu czynszowi najmu, a jeżeli do lokalu przysługuje inne prawo niż najem to sumę odpowiadającą czynszowi najmu dla danego rodzaju lokalu (np. o podobnym metrażu i standardzie położonego w sąsiedztwie, okolicy).

Wzór

Załącznik nr 5

.....
(imię i nazwisko wnioskodawcy)

....., dnia .....roku
(miejscowość) (data)

.....
(dokładny adres do korespondencji)

Sygn. akt .....

Sąd Rejonowy w .....
Wydział Cywilny
ul. ....
.....
(kod pocztowy) (miejscowość)

WNIOSEK o zwolnienie od kosztów sądowych

Wnoszę o zwolnienie mnie od ponoszenia kosztów sądowych w całości/części, tj. ponad kwotę ..... zł* w sprawie.

Uzasadnienie

Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych uzasadniam tym, że nie jestem w stanie ponieść bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego siebie i mojej rodziny.

Mój stan rodzinny, majątkowy i wysokość dochodów wynika z załączonego do wniosku oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

.....
.....
.....
.....

(W uzasadnieniu należy również wskazać okoliczności mające wpływ na aktualny stan majątkowy np. pozostawanie bez pracy, dłuższa choroba, itp.)

Uwaga! – powyższe wskazówki należy usunąć przy wypełnianiu wzoru na komputerze.

.....
(podpis pokrzywdzonego)

Załączniki:

- oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

.....

(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu na potwierdzenie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu np. zaświadczenie z Urzędu Pracy, zaświadczenie lekarskie, itp.)

Uwaga! – powyższe wskazówki należy usunąć przy wypełnianiu wzoru na komputerze.

* - niewłaściwe skreślić, jeżeli wnioskodawca domaga się zwolnienia częściowego – należy wpisać ponad jaką kwotę, co oznacza, że do tej kwoty wnioskodawca koszty jest w stanie uiścić.

.....
 (imię i nazwisko wnioskodawcy)

....., dnia ..... roku
 (miejscowość) (data)

.....
 (dokładny adres do korespondencji)

Sygn. akt .....

Sąd Rejonowy w .....
Wydział Cywilny

ul. ....

.....

(kod pocztowy)

(miejscowość)

WNIOSEK o ustanowienie pełnomocnika z urzędu

Wnoszę o ustanowienie dla reprezentowania mnie w sprawie pełnomocnika z urzędu.

Uzasadnienie

Wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu uzasadniam tym, że nie jestem w stanie ponieść kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego siebie i mojej rodziny.

Mój stan rodzinny, majątkowy i wysokość dochodów wynika z załączonego do wniosku oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

.....

(W uzasadnieniu należy również wskazać okoliczności ograniczające możliwości zarobkowania czy zgromadzenia w okresie wcześniejszym środków potrzebnych na wszczęcie i udział w postępowaniu sądowym, mające wpływ na aktualny stan majątkowy np. pozostawanie bez pracy, dłuższa choroba, wydatki związane z leczeniem siebie i najbliższych, itp.)

Uwaga! – powyższe wskazówki należy usunąć przy wypełnianiu wzoru na komputerze.

Jednocześnie wskazuje, że charakter sprawy związanej ze stosowaniem przemocy w rodzinie na moją szkodę, w tym obawa przed wystąpieniem w sprawie sprawcą przemocy w rodzinie, przemawiają za tym, że udział pełnomocnika w sprawie jest konieczny.

.....

(Można wskazać również na przewidywane konsekwencje kontaktów ze sprawcą przemocy na Sali sądowej, które mogą wpłynąć na brak zdolności samodzielnej należytej obrony swoich praw)

Uwaga! – powyższe wskazówki należy usunąć przy wypełnianiu wzoru na komputerze.

.....
 (podpis pokrzywdzonego)

Załączniki:

- oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

.....

(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu na potwierdzenie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu np. zaświadczenie z Urzędu Pracy, zaświadczenie lekarskie, itp.)

Uwaga! – powyższe wskazówki należy usunąć przy wypełnianiu wzoru na komputerze

Wzór

Załącznik nr 7

.....
(imię i nazwisko wnioskodawcy)

....., dnia ..... roku
(miejscowość) (data)

.....
(dokładny adres do korespondencji)

Sygn. akt .....

Sąd Rejonowy w .....
Wydział Cywilny

ul. ....
.....
(kod pocztowy) (miejscowość)

WNIOSEK **o zwolnienie od kosztów egzekucyjnych**

Wnoszę o zwolnienie mnie od ponoszenia kosztów egzekucyjnych w całości/części, tj. ponad kwotę ..... zł* w sprawie.

Uzasadnienie

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w ..... z dnia ....., w sprawie o sygn. akt ..... orzeczono wobec dłużnika ..... obowiązek opuszczenia lokalu mieszkalnego w miejscowości ..... przy ul. .... nr domu ..... nr lokalu ..... Wyrok ten podlega wykonaniu w drodze egzekucji przez właściwego komornika, do którego zostanie niezwłocznie skierowany.

Wniosek o zwolnienie od kosztów egzekucyjnych jeszcze przed skierowaniem wyroku do komornika uzasadniam chęcią przyspieszenia postępowania spowodowanego przemocą w rodzinie na moją szkodę, bez dodatkowego późniejszego wzywania o ich uiszczenie, a wysokość tych kosztów wskazuje, że nie jestem w stanie ich ponieść bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego siebie i mojej rodziny. Mój stan rodzinny, majątkowy i wysokość dochodów wynika z załączonego do wniosku oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

.....
.....

(W uzasadnieniu należy również wskazać okoliczności mające wpływ na aktualny stan majątkowy np. pozostawanie bez pracy, dłuższa choroba, itp.)

Uwaga! – powyższe wskazówki należy usunąć przy wypełnianiu wzoru na komputerze.

.....
(podpis pokrzywdzonego)

Załączniki:

- oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

- .....

(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu na potwierdzenie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu np. zaświadczenie z Urzędu Pracy, zaświadczenie lekarskie, itp.)

Uwaga! – powyższe wskazówki należy usunąć przy wypełnianiu wzoru na komputerze.

* - niewłaściwie skreślić, jeżeli wnioskodawca domaga się zwolnienia częściowego – należy wpisać ponad jaką kwotę, co oznacza, że do tej kwoty wnioskodawca koszty jest w stanie uiścić.

Informator został opracowany przez:

**Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie w Bytowie**

**ul. Miła 26
77-100 Bytów**

Tel/fax. 59 822 80 68

Informator wydano ze środków Powiatu Bytowskiego

Starostwo Powiatowe

**ul. Domańskiego 2
77-100 Bytów
Tel/fax. 59 822 80 00/ 80 01**